

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

અબ્દુલ અહેદ ખાન

વિરુદ્ધ

ભવાની અને અન્ય

૨૧ ફેબ્રુઆરી, ૧૯૬૬

[કે. સુબ્બા રાવ અને વી. રામાસ્વામી, જેજે.]

ભોપાલ રાજ્ય જમીન મહેસૂલ અધિનિયમ (૧૯૩૨ નો ૪), કલમ-૭૧, ૮૯, ૯૩, ૯૫ અને ૨૦૦ (૧)-જો મહેસૂલ અધિકારીના નિર્ણય દ્વારા પ્રતિબંધિત હોય તો શીર્ષક પર આધારિત દાવો.

ભોપાલ રાજ્ય જમીન મહેસૂલ અધિનિયમ, ૧૯૩૨ની કલમ-૭૧ હેઠળ તહસીલદાર દ્વારા વિવાદિત જમીનના ખાતેદાર તરીકે અપીલકર્તાનો દાવો, પ્રતિવાદીઓને તેઓ શિખમી ભાડૂતો હોવાના આધારે બહાર કાઢવા માટે કરવામાં

આવ્યો હતો.તેમની હકાલપટ્ટીની તારીખના ૧૨ વર્ષની અંદર પ્રતિવાદીઓએ નાગરિક અદાલતમાં અપીલકર્તા સામે દાવો દાખલ કર્યો હતો, જેમાં તેમણે પોતે ખતેદાર હોવાનો અને કબજો હોવાનો દાવો કર્યો હતો.નીચલી અદાલતો અને ઉચ્ચ અદાલતે એવું માન્યું હતું કે મહેસૂલ અદાલતનો નિર્ણય દાવાની જમીનના હકના પ્રશ્ન પર દીવાની અદાલતના અધિકારક્ષેત્રને અવરોધે નહીં અને દાવાનો ચુકાદો આપ્યો હતો.

આ અદાલતમાં અપીલમાં, ઠરાવેલ:

કાયદાની કલમ ૨૦૦ (૧), જેને કલમ-૭૧,૮૯,૯૩ અને ૯૫ સાથે વાંચવામાં આવે છે, તે શીર્ષકના આધારે દાવો કરવા માટે દીવાની અદાલતના અધિકારક્ષેત્રને બાકાત રાખતી નથી.[૬૨૧ ઇ-એફ]

કલમ-૨૦૦ (૧) સિવિલ કોર્ટને કોઈ પણ બાબતના સંદર્ભમાં દાવાની સુનાવણી કરવા પર પ્રતિબંધ મૂકે છે, જે મહેસૂલ અધિકારીને કાયદા દ્વારા નક્કી કરવાની સત્તા આપવામાં આવી છે.પરંતુ શીર્ષકનો પ્રશ્ન કલમ ૭૧ ના અવકાશ માટે વિદેશી બાબત છે.તેમાં કોઈ શંકા નથી કે કલમ ૯૩ હેઠળ તહસીલદારને જમીન ધારક વ્યક્તિઓને દર્શાવતા અધિકારોના રેકૉર્ડમાં કરવામાં આવનારી કોઈપણ એન્ટ્રી અંગેના કોઈપણ વિવાદ પર નિર્ણય લેવાની સત્તા આપવામાં આવી છે, પરંતુ, કલમ ૯૫ હેઠળ, આવી એન્ટ્રીની અસર તેની માલિકી પર

આધારિત દાવો જેવી કોલેટરલ કાર્યવાહીમાં પુરાવાનો અનુમાનિત ભાગ બનાવવા માટે જ છે.તેથી, એવું માનવામાં આવે છે કે કલમ ૯૩ હેઠળ નિર્ણય હોવા છતાં આવો દાવો દાખલ કરી શકાય છે.આ દાવો કલમ-૨૪૨, મર્યાદા અધિનિયમ, ૧૯૦૮ હેઠળ સમયસર કરવામાં આવ્યો હતો અને ઉચ્ચ અદાલત અને નીચલી અદાલતોએ એવું માન્યું હતું કે એન્ટ્રી દ્વારા ઉઠાવવામાં આવેલી ધારણાને પ્રતિવાદીઓ દ્વારા રજૂ કરવામાં આવેલા મૌખિક અને દસ્તાવેજી પુરાવા દ્વારા રદિયો આપવામાં આવ્યો હતો, તેથી કલમ-૧૩૬ હેઠળ અપીલમાં હકીકતના સહવર્તી તારણોની ચોકસાઈનો પ્રચાર કરી શકાય તેવું નથી.[૬૨૧ બી, સી; ૬૨૨ બી, સી]

સિવિલ અપીલેટ જ્યુરિસડિક્શન:

સિવિલ અપીલ નં.૧૦૩૯/૧૯૬૩

સિવિલ સેકન્ડ અપીલ નં.૮/૧૯૫૭ માં મધ્ય પ્રદેશ હાઈકોર્ટના ૨૪ જૂન, ૧૯૫૯ ના ચુકાદા અને આદેશમાંથી વિશેષ રજા દ્વારા અપીલ.

અપીલકર્તા વતી એન. એન. કેસવાની અને ઉર્મિલા કપૂર.

પ્રતિવાદીઓ માટે બી. સેન, સી. એલ. સંઘી અને એ. જી. રત્નપર્બી.

ન્યાયમૂર્તિ સુબ્બા રાવ દ્વારા આપવામાં આવેલ અદાલતનો ચુકાદો.

વિશેષ રજા દ્વારા કરવામાં આવેલી આ અપીલ મુખ્યત્વે એ પ્રશ્ન ઉઠાવે છે કે શું દીવાની અદાલતને પ્રતિવાદીઓ દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલા દાવાને ધ્યાનમાં લેવાનો અધિકારક્ષેત્ર છે કે કેમ જે વાદી-નિર્ધારિત જમીન અને અન્ય નફાના કબજાની વસૂલાત માટે છે.

સંબંધિત હકીકતો ટૂંકમાં કહી શકાયઃ ભોપાલના પશ્ચિમ જિલ્લાના તહસીલ હુઝુરના મોઝા ભાનપુરમાં ૫૭-૦૭ એકર જમીનના ખતેદાર હોવાનો દાવો કરતા પ્રતિવાદીઓએ અપીલકર્તા સામે આ આધાર પર દાવો દાખલ કર્યો હતો કે તે તેના ગેરકાયદેસર કબજામાં હતો. અપીલકર્તાએ મુકદ્દમો મુખ્યત્વે આ આધાર પર લડ્યો હતો કે તે ઉક્ત જમીનનો ખાતેદાર છે અને તે ક્ષમતામાં તેનો કબજો છે. તેમણે એવી પણ દલીલ કરી હતી કે ભોપાલ રાજ્ય જમીન મહેસૂલ અધિનિયમ, ૧૯૩૨ (૧૯૩૨નો અધિનિયમ નં.૪) હેઠળ પ્રતિવાદીઓ સામે તેમના દ્વારા દાખલ કરાયેલી અરજીમાં તહસીલદાર દ્વારા મિલકત પર તેમનો હક જાહેર કરવામાં આવ્યો હતો, જેને હવે પછી અધિનિયમ કહેવામાં આવે છે, અને આ નિર્ણય દીવાની અદાલતમાં દાવાની જાળવણી માટે અવરોધ હશે.

ભોપાલના વિદ્વાન ગૌણ ન્યાયાધીશે ચુકાદો આપ્યો હતો કે પ્રતિવાદીઓ દાવાની જમીનના ખાતેદાર હતા અને તે ક્ષમતામાં તેઓ તેના કબજામાં

હતા.તેમણે એવું માન્યું હતું કે આ દાવો દીવાની અદાલતમાં ચાલવા યોગ્ય છે.

અપીલ પર, વધારાના જિલ્લા ન્યાયાધીશએ ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા મેળવેલા તારણો સાથે સંમત થયા હતા.

મધ્ય પ્રદેશ હાઈકોર્ટમાં બીજી અપીલ પર, તે કોર્ટના ન્યાયમૂર્તિ શિવ દયાલ, પુરાવા તરીકે કેટલીક સૂચનાઓ સ્વીકાર્યા પછી, માલિકીના પ્રશ્ન અને અધિકારક્ષેત્રના પ્રશ્ન બંને પર સમાન નિષ્કર્ષ પર આવ્યા હતા.પરિણામે તેમણે બીજી અપીલ ફગાવી દીધી હતી.

તેથી વિશેષ રજા દ્વારા હાલની અપીલ.

અપીલકર્તાના વિદ્વાન વકીલ શ્રી કેસવાણીએ અમારી સમક્ષ અસંખ્ય મુદ્દાઓ ઉઠાવ્યા હતા; પરંતુ તેમની દલીલો સરળતાથી નીચેના મુદ્દાઓમાં સ્પષ્ટ થઈ શકે છે:(૧) દાવાના હકના પ્રશ્ન પર મહેસૂલ અદાલતનો નિર્ણય નાગરિક અદાલતના અધિકારક્ષેત્રને અવરોધે છે કે કેમ; (૨) અધિકારના પ્રશ્ન પર નીચલી અદાલતો દ્વારા આપવામાં આવેલા સહવર્તી તારણને અદાલતો દ્વારા કાયદાની ભૂલ દ્વારા દૂષિત કરવામાં આવ્યું હતું કે કેમ, અધિકારોના રેકૉર્ડમાં અપીલકર્તાના નામે ઉપરોક્ત જમીન દાખલ કરવામાં આવી હતી તે હકીકત હોવા છતાં

અપીલકર્તા પર હક સ્થાપિત કરવાનો બોજ ખોટી રીતે ફેંકવામાં આવ્યો હતો કે કેમ; અને (૩) દાવો મર્યાદા દ્વારા અવરોધિત કરવામાં આવ્યો હતો કે કેમ.તેમના દ્વારા પૂછવામાં આવેલા અન્ય પ્રશ્નો અસલ હકીકતના પ્રશ્નો હતા અને તેથી, તેમની નોંધ લેવાની જરૂર નથી.

પ્રથમ પ્રશ્નની કદર કરવા માટે કેટલીક હકીકતોની નોંધ લેવી જરૂરી છે.વિવાદિત જમીનના ખાતેદાર તરીકે અપીલકર્તાએ કાયદાની કલમ ૭૧ હેઠળ તહસીલદાર, તહસીલ હુજુર, ભોપાલની અદાલતમાં પ્રતિવાદીઓને તેમના શિકમી ભાડુઆતો હોવાના આધારે બહાર કાઢવા માટે દાવો દાખલ કર્યો હતો.ઉપરોક્ત અદાલતે એવું માન્યું હતું કે અપીલકર્તા વિવાદગ્રસ્ત જમીનનો ખાતેદાર હતો અને પ્રતિવાદીઓ તેના શિકમી ભાડુઆતો હતા.હાલની દલીલ એ છે કે ઉપરોક્ત હુકમનામું વિશિષ્ટ અધિકારક્ષેત્રની અદાલત દ્વારા આપવામાં આવ્યું હતું અને તેથી, પ્રતિવાદીઓ સિવિલ કોર્ટમાં સમાન વિષયને ફરીથી ઉત્તેજિત કરી શક્યા ન હતા.

સિવિલ પ્રોસિજર કોડની કલમ ૯ હેઠળ, સિવિલ કોર્ટ સિવિલ પ્રકૃતિના દાવાને ધ્યાનમાં લઈ શકે છે, સિવાય કે જે દાવાની તેની સંજ્ઞાન સ્પષ્ટ રીતે અથવા ગર્ભિત રીતે પ્રતિબંધિત છે.તે નિશ્ચિત સિદ્ધાંત છે એ તે પક્ષ માટે છે જે પોતાની દલીલ સ્થાપિત કરવા માટે દીવાની અદાલતના અધિકારક્ષેત્રને બહાર

કાઢવા માંગે છે.તે પણ એટલી જ સારી રીતે નક્કી કરવામાં આવ્યું છે કે દીવાની અદાલતના અધિકારક્ષેત્રને દૂર કરતા કાયદાનો કડક અર્થ કાઢવો આવશ્યક છે.પ્રશ્ન એ છે કે શું ખાતેદારના હક અને કબજા પર આધારિત દાવો સ્પષ્ટ રીતે અથવા કાયદાની જોગવાઈઓ દ્વારા પ્રતિબંધિત જરૂરી સૂચિતાર્થ દ્વારા છે. કાયદાની સંબંધિત જોગવાઈઓ હવે વાંચી શકાય છે:

કલમ ૨૦૦ (૧) આ અધિનિયમમાં અથવા તે સમયે અમલમાં રહેલા અન્ય કોઈ અધિનિયમમાં અન્યથા જોગવાઈ કરવામાં આવેલ હોય તે સિવાય, કોઈ પણ દીવાની અદાલત કોઈ પણ બાબત પર નિર્ણય અથવા આદેશ મેળવવા માટે દાખલ કરવામાં આવેલા કોઈપણ દાવાને અથવા અરજીને ધ્યાનમાં લેશે નહીં, જે સરકાર અથવા કોઈપણ મહેસૂલ અધિકારીને આ અધિનિયમ દ્વારા નક્કી કરવા, નિર્ણય લેવા અથવા નિકાલ કરવા માટે સશક્ત છે, અને ખાસ કરીને આ જોગવાઈની વ્યાપકતાને પૂર્વગ્રહ કર્યા વિના, કોઈ પણ દીવાની અદાલત નીચેની કોઈપણ બાબતો પર અધિકારક્ષેત્રનો ઉપયોગ કરશે નહીં.

ખંડ-(એ) થી (યુ).

આ કલમની કલમ (એ) થી (યુ) માં વર્ણવેલ બાબતો પર કોઈ નિર્ભરતા

મૂકવામાં આવી નથી.પરંતુ એવું કહેવામાં આવે છે કે કાયદાની અન્ય જોગવાઈઓ હેઠળ મહેસૂલ અધિકારીને ખાતેદાર તરીકે જમીન પર વ્યક્તિના હકના પ્રશ્નને નક્કી કરવા, નિર્ણય લેવા અથવા નિંકાલ કરવાની સત્તા આપવામાં આવી છે અને તેથી, દીવાની અદાલતમાં દાવો કલમ ૨૦૦ (૧) ની દ્રષ્ટિએ પ્રતિબંધિત છે.તે સંદર્ભમાં આધાર રાખેલો પ્રથમ વિભાગ કલમ ૭૧ છે, જે નીચે મુજબ વાંચી શકીએ

"જો કોઈ શિક્ષી તેના કાયદેસરના કબજાની સમાપ્તિ પર જમીન ખાલી કરવામાં નિષ્ફળ જાય અથવા તેના કરારનું ઉલ્લંઘન કરીને કંઈ કરે, જો કોઈ હોય, તો તેને તહસીલદારના આદેશ દ્વારા બહાર કાઢી શકાય છે, જો કે આગામી કૃષિ વર્ષના પ્રારંભ પહેલાં કોઈ પણ બહાર કાઢવાની પ્રક્રિયા અમલમાં આવશે નહીં.

"આ કાયદા હેઠળ 'શિક્ષી' ની વ્યાખ્યા એવી વ્યક્તિ તરીકે કરવામાં આવે છે કે જે કબજેદાર પાસેથી જમીન ધરાવે છે અને કરાર માટે છે અથવા કરાર ઉપર જમીન ધરાવે છે.આવી જમીનનું ભાડું તે રહેવાસીને ચૂકવવા માટે જવાબદાર છે, પરંતુ તેમાં ગીરો લેનાર અથવા સરકાર પાસેથી સીધી જમીન ધરાવતી વ્યક્તિનો સમાવેશ થતો નથી.""કબજો કરનાર" નો અર્થ "એવી વ્યક્તિ કે જે સરકાર પાસેથી સીધી જમીન ધરાવે છે અથવા ધરાવશે પરંતુ તે જમીન પર

મહેસૂલ એકત્રીત કરવાનો અધિકાર સોંપવામાં આવ્યો છે અથવા છોડી દેવામાં આવ્યો છે".કલમ ૭૧, તેથી, એવું જણાવે છે કે મકાનમાલિક અને ભાડુઆત ના કાનૂની સંબંધના અસ્તિત્વની ધારણા કરે છે અને જો તે તેમાં ઉલ્લેખિત શરતોમાંથી એક અથવા વધુ શરતોનું પાલન ન કરે તો તે તેના શિક્ષીને બહાર કાઢવા માટે સક્ષમ છે; તે માલિકીના પ્રશ્ન પરના નિર્ણયને સમજી શકતું નથી.શીર્ષકનો પ્રશ્ન કલમ ૭૧ ના અવકાશ માટે વિદેશી બાબત છે.જો એમ હોય તો, અતિક્રમણકાર સામે ખાતેદાર દ્વારા માલિકી અને કબજાની ઘોષણા માટે દીવાની અદાલતમાં દાવો કાયદાની કલમ ૨૦૦ (૧) ના અવકાશની બહાર આવે છે.

વિવાદનો બીજો ભાગ અધિકારોના રેકૉર્ડની તૈયારીને લગતી જોગવાઈઓના ફેસીલિટીસ પર વળે છે.સંબંધિત જોગવાઈઓ નીચે મુજબ છે:

કલમ ૮૯.દરેક ગામમાં અધિકારોની નોંધમાં નીચેનાનો સમાવેશ થવો જોઈએ –

(૧).....

(૨) જમીન ધારક તમામ વ્યક્તિઓ અને તેમના હિતોની પ્રકૃતિ અને હદ અને શરતો અને જવાબદારીઓ, જો કોઈ હોય તો, તે દર્શાવતી "અધિકારોની નોંધણી" તરીકે ઓળખાતી નોંધણી.

કલમ ૯૨.અધિકારોના રજિસ્ટરમાં કોઈ પણ એન્ટ્રી દીવાની અદાલતના હુકમનામા અથવા આદેશની વિરુદ્ધ નહીં હોય.

કલમ ૯૩.(૧) જો અધિકારોના રેકૉર્ડના કોઈપણ દસ્તાવેજમાં કોઈ એન્ટ્રી કરવા અંગે કોઈ વિવાદ ઊભો થાય છે, તો તહસીલદાર અથવા રેકૉર્ડ તૈયાર કરનાર અન્ય અધિકારી તેની ટૂંકમાં તપાસ કરશે અને તે યોગ્ય લાગે તેવો આદેશ પસાર કરશે.

.....

(૨) આવા આદેશ, જો અધિકારોના રજિસ્ટરમાં કોઈપણ પ્રવેશના સંદર્ભમાં પસાર કરવામાં આવે, તો તે અપીલને આધિન રહેશે નહીં, પરંતુ આવો કોઈ આદેશ કોઈ પણ વ્યક્તિને દીવાની અદાલતમાં જમીનનો કોઈ અધિકાર સ્થાપિત કરવા પર પ્રતિબંધ મૂકશે નહીં અને દીવાની અદાલત નિર્દેશ આપી શકે છે કે જમીન સંબંધિત પ્રવેશ તેના નિર્ણય અનુસાર બદલવામાં આવશે.

(૩) આવા કોઈ પણ આદેશ, જો અધિકારોની નોંધણી સિવાયના રેકૉર્ડના સંદર્ભમાં પસાર કરવામાં આવે તો તે અપીલને આધિન રહેશે, પરંતુ જ્યાં સુધી કોઈ ખાનગી અધિકારનું ઉલ્લંઘન થાય ત્યાં

સુધી તેને દીવાની અદાલતમાં પ્રશ્નમાં બોલાવવામાં આવશે નહીં અને પછી કલમ ૮૮ હેઠળ જે તારીખે રેકૉર્ડની સામગ્રી જાહેર કરવામાં આવી હોય તે તારીખથી એક વર્ષની અંદર સ્થાપિત દાવો દ્વારા જ.

કલમ ૯૫.જ્યાં સુધી તેનાથી વિપરીત સાબિત ન થાય ત્યાં સુધી અધિકારોના રજિસ્ટરમાં કોઈપણ એન્ટ્રી સાચી હોવાનું માનવામાં આવશે.અને અધિકારોના રેકૉર્ડમાં અન્ય તમામ એન્ટ્રીઓ, માત્ર અપીલ, પુનરાવર્તન અથવા સમીક્ષામાં અથવા કલમ ૯૩ની પેટા-કલમ (૩) હેઠળ દીવાની અદાલત દ્વારા આદેશ આપવામાં આવી શકે તેવા કોઈપણ ફેરફારને આધિન, તે હકીકતોના નિર્ણાયક પુરાવા હશે જેની સાથે તેઓ સંબંધિત છે.

ઉપરોક્ત જોગવાઈઓના આધારે એવી દલીલ કરવામાં આવે છે કે ઉપરોક્ત જોગવાઈઓ હેઠળ જમીન ધરાવવાનો વ્યક્તિનો અધિકાર કાયદાની કલમ ૮૯ (૨) હેઠળ અધિકારોના રજિસ્ટરમાં દાખલ કરવામાં આવશે અને તેના સંબંધમાં વિવાદનો નિર્ણય તહસીલદાર દ્વારા તેની કલમ ૯૩ (૧) હેઠળ કરવામાં આવશે અને તે પછી આવા પ્રવેશને કાયદાની કલમ ૯૩ (૨) માં નિર્ધારિત રીતે દીવાની અદાલતમાં દાવો દાખલ કરીને જ સુધારવામાં આવશે

અને તેથી, તહસીલદાર, વૈધાનિક દાવાને આધિન, કાયદાકીય દાવાના સંદર્ભમાં પ્રશ્ન નક્કી કરવા અથવા નિર્ણય લેવા માટે વિશિષ્ટ અધિકારક્ષેત્ર ધરાવે છે. અધિનિયમની કલમ ૨૦૦ના અથ માં આ બાબત કહેવામાં આવી છે. આ દલીલ તર્કસંગત લાગે છે, પરંતુ ઊંડી તપાસ એક ભ્રાંતિ દર્શાવે છે. કાયદાની કલમ ૮૯ (૨) હેઠળ જમીન ધરાવવાના અધિકાર અને તેની કલમ ૯૩ હેઠળના નિર્ણયના સંદર્ભમાં એન્ટ્રીનો અવકાશ કલમ ૯૫ દ્વારા જાહેર કરવામાં આવ્યો છે. જ્યારે અધિકારોના રજિસ્ટરમાં આવી એન્ટ્રી કરવામાં આવે અને કલમ ૯૩માં નિર્ધારિત રીતે તેને સુધારવામાં ન આવે, ત્યારે કલમ ૯૫ હેઠળ જ્યાં સુધી તેનાથી વિપરીત સાબિત ન થાય ત્યાં સુધી તે સાચું હોવાનું માનવામાં આવશે. તેથી, આવા પ્રવેશની અસર, તેને કોલેટરલ કાર્યવાહીમાં પુરાવાનો અનુમાનિત ભાગ બનાવવા માટે જ છે: એટલે કે, શીર્ષક પર આધારિત દાવામાં જ્યારે એક અથવા અન્ય પક્ષકારો દ્વારા આવી એન્ટ્રી પર આધાર રાખવામાં આવે છે, ત્યારે કોર્ટ તેને સાચું માની લેશે સિવાય કે અન્ય પક્ષ ધારણાને નકારી કાઢે. માત્ર કલમ ૯૫ જરૂરી સૂચિતાર્થ દ્વારા દાવાને પ્રતિબંધિત કરતી નથી પણ એવું પણ ધારે છે કે આવા દાવામાં આવા પ્રવેશની ચોકસાઈ પર ઉપરોક્ત ધારણાને આધિન સવાલ ઉઠાવી શકાય છે.

અપીલકર્તાના વિદ્વાન વકીલે, તેમની દલીલના સમર્થનમાં, ગોખુલ સાહુ વિરુદ્ધ જોડુ નંદુન રોય¹, અને જતીન્દ્ર નાથ ચૌધરી વિરુદ્ધ અઝીઝુર રહેમાન

¹ (૧૮૯૦)–આઈએલઆર–૧૭–કલકત્તા–૭૨૧

શાનાઓ² પર આધાર રાખ્યો હતો.તે નિર્ણયો એવી જોગવાઈઓ પર આધારિત હતા જે હવે આપણે જેની સાથે સંબંધિત છીએ તેની સાથે સુસંગત નથી.તેથી તેઓ કાયદાની સંબંધિત જોગવાઈઓના નિર્માણ પર કોઈ પ્રકાશ પાડતુ નથી.

તેથી, તે સ્પષ્ટ છે કે કાયદાની કલમ ૨૦૦ (૧), જે ઉપરોક્ત કલમોના જૂથ સાથે વાંચવામાં આવે છે, તે શીર્ષકના આધારે દાવાને ધ્યાનમાં લેવાના દીવાની અદાલતના અધિકારક્ષેત્રને બાકાત રાખતી નથી.

અપીલકર્તાના વિદ્વાન વકીલે પછી દલીલ કરી હતી કે વર્ષ ૧૯૨૯માં પ્રતિવાદીઓના પૂર્વજોની તરફેણમાં પટ્ટા આપવામાં આવ્યા હોવા છતાં તેને પાછળથી રદ કરવામાં આવ્યો હતો, ૧૯૩૫ના નવા સમાધાન હેઠળ અપીલકર્તાનું નામ અધિકારોના રજિસ્ટરમાં નોંધવામાં આવ્યું હતું, કે ૧૯૫૩ સુધી અનુગામી ખસરાઓમાં તેમનું નામ દાવાની જમીનના માલિક તરીકે દર્શાવવાનું ચાલુ રાખ્યું હતું અને તેથી, નીચેની અદાલતોએ એવું માનવું જોઈએ કે તેમની તરફેણમાં અધિકારોના રજિસ્ટર દ્વારા ઉઠાવવામાં આવેલી ધારણાને નકારી કાઢવામાં આવી ન હતી અને વાદી પોતાનો હક સાબિત કરવામાં નિષ્ફળ ગયો હતો.પરંતુ નીચેની અદાલતોના ચુકાદાઓનું અવલોકન દર્શાવે છે કે તમામ અદાલતો, સમગ્ર મૌખિક અને દસ્તાવેજી પુરાવાને ધ્યાનમાં લીધા પછી, એવા નિષ્કર્ષ પર આવી હતી કે પ્રતિવાદીઓએ તેમનું શીર્ષક સ્થાપિત કર્યું હતું.ખરેખર,

² એઆઈઆર-૧૯૨૩-કલકત્તા-૪૩૩

જો કે ઉચ્ચ અદાલતે યોગ્ય રીતે ધ્યાન દોર્યું હતું કે નીચલી અપીલ અદાલત દ્વારા આપવામાં આવેલ તથ્યનો નિષ્કર્ષ નિર્ણાયક હતો, ઉચ્ચ અદાલતમાં વકીલના આગ્રહને ધ્યાનમાં રાખીને, તેણે સમગ્ર દસ્તાવેજ અને મૌખિક પુરાવાને ફરીથી ધ્યાનમાં લીધા અને તે જ નિષ્કર્ષ પર આવ્યા.તેણે સમાધાનના સંદર્ભમાં જાહેરાતોને નવા પુરાવા તરીકે સ્વીકારી હતી અને તેમને ધ્યાનમાં લીધા પછી એવું માન્યું હતું કે તેઓએ એ જાહેર કર્યું નથી કે પ્રતિવાદીઓના પૂર્વજોની તરફેણમાં બહાર પાડવામાં આવેલ પટ્ટા રદ કરવામાં આવ્યા હતા.અમારા મતે, ઉચ્ચ અદાલતે પ્રથમ અપીલ અદાલતના તારણને સ્વીકારવું જોઈએ અને પુરાવાની ફરીથી સમીક્ષા કરવી જોઈએ નહીં.અદાલતોએ અસરકારક રીતે એવું માન્યું હતું કે પ્રતિવાદીઓ દ્વારા રજૂ કરાયેલા મૌખિક અને દસ્તાવેજ પુરાવાઓ દ્વારા ઉપરોક્ત ધારણાને નકારી કાઢવામાં આવી હતી.તેથી, અમે બંધારણની કલમ-૧૩૬ હેઠળ અપીલમાં અપીલકર્તાને હકીકતના ઉપરોક્ત સહવર્તી તારણોની ચોકસાઈનો પ્રચાર કરવાની મંજૂરી આપવા માટે ન્યાયી નથી.

છેલ્લી દલીલ મર્યાદાનો પ્રશ્ન ઉઠાવે છે.જો, આપણે ધાર્યું છે તેમ, દાવો કાયદાની મર્યાદાની બહાર છે, તો મર્યાદાનો પ્રશ્ન ભારતીય મર્યાદા કાયદાની જોગવાઈઓ પર વળે છે. આ દાવો મૂળરૂપે પ્રતિવાદીઓ દ્વારા દાવાની મિલકત પર તેમના હકની ઘોષણા માટે દાખલ કરવામાં આવ્યો હતો, પરંતુ દાવો દાખલ કર્યા પછી, ૫ માર્ચ, ૧૯૫૩ ના રોજ જમીનનો કબજો છીનવી લેવામાં આવ્યો

હોવાથી, રજ જુલાઈ, ૧૯૫૪ ના રોજ દાવામાં સુધારો કરવામાં આવ્યો હતો, જેમાં કબજો પહોંચાડવાની વિનંતી કરવામાં આવી હતી.આવા દાવાને મર્યાદા અધિનિયમની કલમ-૨૪૨ લાગુ પડે છે.તેથી, દાવો સ્પષ્ટપણે મર્યાદા દ્વારા પ્રતિબંધિત નથી.

પરિણામે, અપીલ નિષ્ફળ જાય છે અને ખર્ચ સાથે રદ કરવામાં આવે છે.
અપીલ રદ કરવામાં આવે છે.

This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.